

Guia d'aprenentatge
Antropologia social
(6 ECTS)

Any acadèmic 2017-18

Semestre: 2n Curs: 1r

**Grau en Treball social
Grau en Educació social**

**Mòdul A: Formació Bàsica en Ciències Socials i Jurídiques
Matèria: Antropologia**

Professor: Dr. Enric Benavent Vallès

1.- Presentació de la matèria o assignatura

La societat de principis del segle XXI es caracteritza per la seva diversitat, per la multiculturalitat i pel canvi ràpid i constant. Una persona que es prepara per treballar amb persones en situació de vulnerabilitat social ha de poder incorporar una mirada sobre el món i sobre les persones que li permeti interpretar amb claredat aquestes noves realitats que emergeixen.

L'antropologia social i cultural aconsegueix, en la formació dels futurs educadors i treballadors socials, el paper de forjar una mirada crítica i integradora de la pluralitat que conforma la societat. Aquesta matèria, juntament amb els coneixements d'altres matèries properes com són la sociologia i la psicologia social ha de servir com a catalitzador de reflexions i interpretacions que permetin anar del particular al general.

Qui ha de treballar amb persones és indispensable que es plantegi la gran pregunta sobre què és l'home ja que només des de la reflexió i des d'una clara aposta per una determinada imatge de l'home es pot construir un treball socio – educatiu coherent.

Competències de la matèria (Grau en Educació Social)

Distingir la multiculturalitat en el procés de globalització mundial actual i aplicar la mirada antropològica en el desenvolupament de la professió a través de l'ús crític del relativisme cultural, en normes socials, polítiques, filosòfiques i religioses.

Competències de la matèria (Grau en Treball Social)

-Interpretar de forma crítica els eixos bàsics de estratificació social respecte a les desigualtats socials i les diferències culturals.

-Reconèixer la multiculturalitat aplicant una mirada antropològica en el desenvolupament de la professió a través de l'ús crític del relativisme cultural.

2.- Competències a desenvolupar

- Introduir-se en l'aplicació d'una mirada antropològica sobre la realitat social.
- Adquirir conceptes i instruments per a l'observació i anàlisi de la realitat social des d'una perspectiva antropològica
- Reconèixer la diversitat cultural i les seves implicacions en la construcció de la realitat social
- Identificar els elements que configuren les desigualtats socials.

3.- Continguts

Mòdul 1. Introducció a l'antropologia social i cultural

Unitat 1.1. L'antropologia com a ciència social

Unitat 1.2. Mètodes i tècniques d'investigació en antropologia social

Unitat 1.3 Bronislaw Malinowski i el treball de camp

Mòdul 2. Societat i cultura

Unitat 2.1. La diversitat humana

Unitat 2.2. Natura i cultura

Unitat 2.3. Antropologia aplicada

Unitat 2.4. Victor W. Turner i els ritus socials

Mòdul 3. El sentit

Unitat 3.1. Antropologia filosòfica

Unitat 3.2. L'espiritualitat i la religió

Unitat 3.3. Viktor Frankl i la logoterapia

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Coneix, explica i utilitza adequadament els conceptes bàsics de l'assignatura.
- Ha adquirit i sap utilitzar apropiadament les metodologies pròpies de l'antropologia que s'hagin treballat durant el curs.
- Aplica els conceptes i procediments treballats durant el curs per aprofundir en aspectes que suscitin interès propi.
- És capaç de produir textos d'elaboració pròpia en relació a temes antropològics.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

El desenvolupament de l'assignatura contempla tres formes de treball diferenciades. D'una banda el **treball a l'aula** que se centrarà en activitats introductòries als diferents temes que es portaran a terme mitjançant classes magistrals, projecció de pel·lícules, espais de discussió, conferències i presentació de treballs. D'altra banda hi haurà la possibilitat de treballar mitjançant **espais tutoritzats** pel professor en els quals es podran preguntar dubtes, demanar orientació sobre els treballs i consultar individualment o en petit grup aquells temes que calgui. Finalment, l'assignatura demana que l'estudiant tingui una **dedicació individual** que s'ha de basar en lectures, recerca i elaboració de treballs.

La distribució d'aquestes tasques es pot veure reflectida en el següent quadre:

Treball a l' aula	40 hores	1.6 ECTS
Treball personal tutoritzat	60 hores	2.4 ECTS
Treball personal autònom	50 hores	2 ECTS

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Preparació prèvia de les classes a partir de lectures i activitats que el professor indicarà
- Seguiment de les classes i participació en les dinàmiques de treball, i treball posterior individual d'ampliació o de consolidació dels continguts treballats a l'aula.
- Lectura d'articles proporcionats pel professor.
- Recerca d'informació en la bibliografia recomanada.
- Participació en debats i treballs en petit grup que es faran a classe.
- Aplicació dels continguts de l'assignatura en les proves d'avaluació continuada
- Lectura d'un llibre i treball sobre la lectura.
- Assistència activa a les activitats complementàries (conferències, pel·lícules...) que es programaran.

5.3.- Els estudiants que cursin l'itinerari adaptat hauran de seguir les indicacions d'estudi i lectura que setmanalment apareixeran a l'aula en un apartat específic

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació per a estudiants presencials

L'avaluació de l'assignatura es planteja com un **procés**. El professor plantejarà diverses activitats de treball tant individuals com en petits grups que serviran per valorar com es van adquirint els coneixements i competències relacionades amb la matèria.

Els estudiants poden optar per fer avaluació continuada o avaluació final:

a) OPCIO Avaluació continuada: Al llarg del quadrimestre el professor plantejarà dos exàmens basats en les lectures i els treballs de classe amb la següent ponderació i calendari

Calendari d'activitats d'avaluació continuada	
20 de març	Examen 1 (50%)
15 de maig	Examen 2 (50%)

- Els estudiants que optin per fer avaluació continuada de l'assignatura han de seguir el procés **fins al final** i completar els dos exàmens previstos.
- Qui **suspengui o abandoni** l'avaluació continuada podrà recuperar amb un examen durant la convocatòria de juliol.
- Els estudiants que hagin optat per fer avaluació continuada, en cas de suspendre, poden recuperar al juliol **només les parts** que tinguin pendents.
- Si algú, **per causa justificada**, no pot assistir a un dels dos exàmens parcials que es realitzen durant el curs tindrà l'opció de fer-lo el dia oficial d'examen final de l'assignatura.

b) OPCIO Avaluació final: Els estudiants que optin per fer avaluació de l'assignatura en un únic examen, aquest es farà durant la setmana d'exàmens oficial i consistirà en cinc preguntes sobre el temari de l'assignatura.

6.2 Activitats o instruments d'avaluació per a estudiants amb itinerari adaptat

a) **OPCIÓ avaluació continuada:** Els estudiants en itinerari adaptat hauran de fer **tres activitats** d'avaluació continuada relacionades amb les lectures que el professor els proposarà específicament, **més una prova de validació** el dia oficial d'exàmens. Per aprovar l'assignatura cal haver aprovat com a mínim dues de les tres activitats d'avaluació continuada i la prova de validació final.

Calendari d'activitats d'avaluació continuada per a estudiants amb itinerari adaptat	
20 de febrer	Activitat d'avaluació continuada 1 (25%)
20 de març	Activitat d'avaluació continuada 2 (25%)
18 d' abril	Activitat d'avaluació continuada 3 (25%)
Data oficial d'examen	Prova de validació (25%)

- Els estudiants que optin per fer avaluació continuada de l'assignatura han de seguir el procés **fins al final**.
- Qui **suspengui o abandoni** l'avaluació continuada podrà recuperar amb un examen durant la convocatòria de juliol.

b) **OPCIÓ Avaluació final:** Els estudiants en itinerari adaptat que optin per fer avaluació de l'assignatura en un únic examen, aquest es farà durant la setmana d'exàmens oficial i consistirà en cinc preguntes sobre el temari de l'assignatura.

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic. Correu electrònic: ebenavent@peretarres.org

Horari d'atenció: Dilluns 9,30 a 10,30. (recomanable cita prèvia)

9.- Bibliografia i recursos

Lectures obligatòries per al mòdul 1:

Alvarez Roldan, A. (2012). Bronislaw Malinowski y el concepto de función. A:

<http://teoriaehistoriaantropologica.blogspot.com.es/search/label/Bronislaw%20Malinowski>

Malinowski, Bronislaw K. 1939. "The Group and the Individual in Functional Analysis".
American Journal of Sociology, 44, (6): 938-964. Versión en castellano en Bohannon,
Paul y Mark Glazer, 2010. Antropología. Lecturas, 284-303. Madrid: McGraw Hill.

Royal Anthropological Institute (s/d). Discover anthropology: Fieldwork. A:

<https://www.discoveranthropology.org.uk/about-anthropology/fieldwork.html>

Royal Anthropological Institute (s/d). Discover anthropology: Ethnography. A:

<https://www.discoveranthropology.org.uk/about-anthropology/fieldwork/ethnography.html>

Lectura obligatòria per al mòdul 2

Alvarez Roldan, A. (2012). Victor Turner: ritual y proceso social. A:

[http://teoriaehistoriaantropologica.blogspot.com.es/search/label/Victor W. Turner](http://teoriaehistoriaantropologica.blogspot.com.es/search/label/Victor%20W.%20Turner)

Alvarez Roldan, A. (2012). Franz Boas y el concepto de cultura. A:

<http://teoriaehistoriaantropologica.blogspot.com.es/2012/04/boas-y-el-concepto-de-cultura.html>

Llibres de lectura per al mòdul 3

Frankl, V. E. (1998). *El hombre en busca de sentido* (Vol. 19a). Barcelona: Herder.

Bibliografia general:

Augé, M. (1996). *Hacia una antropología de los mundos contemporáneos*. Barcelona: Gedisa.

Barley, N. (1989). *El antropólogo inocente*. Barcelona: Anagrama.

Benavent Vallès, E. (2013). *Educación social y espiritualidad*. (UOC, Ed.). Barcelona: UOC.

Benavent Vallès, E. (2014). *Espiritualidad: heterodoxia y punto de encuentro, un activo para la educación social*. *Revista d'Educació Social*, 13-30.

- Benavent Vallès, E. (2015). La espiritualidad un lugar heterodoxo donde encontrar lo esencial de las personas. En G. Riberas & G. Rosa (Ed.), *Inteligencia profesional*. Barcelona.
- Berger, P., & Huntington, S. P. (2002). Globalizaciones múltiples. La diversidad cultural en el mundo contemporáneo. (P. Berger & S. P. Huntington, Ed.). Barcelona: Paidós.
- Bestard, J. (1989). *Parentesco y modernidad*. Barcelona: Paidós.
- Bohannan, P. (1996). *Para raros, nosotros*. Madrid: Akal.
- Cerri, C. (2010). La importancia de la metodología etnográfica para la investigación antropológica. *Perifèria*, 13.
- Celigueta, G., & Solé Blanch, J. (2013). *Etnografía para educadores*. Barcelona : Editorial UOC.
- Checa, F. (1997). Las pateras y el Mediterráneo: un rito de paso. En F. Checa & P. Molina (Ed.), *La función simbólica de los ritos* (p. 87). Barcelona: Icaria.
- Checa, F., & Molina, P. (1997). *La función simbólica de los ritos*. (F. Checa & P. Molina, Ed.). Barcelona: Icaria.
- Comas d'Argemir, D. (1998). *Antropología Económica*. Barcelona: Ariel.
- Coreth, E. (1978). *¿Qué es el hombre? : esquema de una antropología filosófica* (Vol. 2a). Barcelona: Herder.
- Frigolé, J., Narotzky, S., & Contreras, J. (1983). *Antropología de hoy*. Barcelona: Teide.
- García, J., & Pulido, R. A. (1994). *Antropología de la educación*. Madrid: Eudema.
- Geertz, C. (1987). *La interpretación de las culturas*. Barcelona: Gedisa.
- Gehlen, A. (1980). *El Hombre :su naturaleza y su lugar en el mundo*. Salamanca: Sígueme.
- Gehlen, A. (1987). *El hombre*. Salamanca: Sígueme.
- Gehlen, A. (1993). *Antropología filosófica : del encuentro y descubrimiento del hombre por sí mismo*. Paidós Básica (Vol. 1a). Barcelona: Paidós.
- Guénard, T., Fernández Aúz, T., & Eguibar, B. (2002). *Más fuerte que el odio*. Barcelona : Gedisa.
- Gevaert, J. (1984). *El problema del hombre : introducción a la antropología filosófica*. Lux Mundi (Vol. 6a). Salamanca: Sígueme.
- González, A. (1990). *Etnografía y comparación: la investigación intercultural en Antropología*. Barcelona: Bellaterra.
- Harris, M. (1991). *Introducción a la antropología general*. Alianza Universidad. Textos. (Vol. 3a. (5a. o). Madrid: Alianza.
- Kottak, C. P. (1994). *Antropología: Una exploración de la diversidad humana con temas de la cultura hispana*. Madrid: MacGraw-Hill/Interamericana de España.
- Jollien, A. (2001). *Elogi de la feblesa*. Barcelona: La Magrana.
- Jollien, A. (2003). *L'Ofici d'home*. Barcelona: La Magrana.
- León, J. M. (1989). *Cultura y comunicación. La lógica conexión de los símbolos*. Madrid: Siglo XXI.
- Llobera, J. R. (1999). *Manual de Antropología Social*. Barcelona: Pòrtic - UOC.
- Morin, E. (1994). *Introducción al pensamiento complejo. Hombre y sociedad*. Cladema. Barcelona: Gedisa.

- Morris, B. (1995). Introducción al estudio antropológico de la religión. Barcelona: Paidós.
- Planella, J. (2006b). Los hijos de Zotikos. Una antropología de la educación social. València: Nau llibres.
- Prat, J., & Martínez, A. (1996). Ensayos de antropología cultural. Barcelona: Ariel.
- Pujadas, J. J. (2002). El método biográfico: el uso de las historias de vida en ciencias sociales. Cuadernos metodológicos.
- Roigé, X., Estrada, F., & Beltran, O. (1999). Tècniques d'investigació en antropologia social. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona.
- Scheler, M. (2000). El Puesto del hombre en el cosmos ; La idea de la paz perpetua y el pacifismo. Barcelona: Alba.
- Taylor, S. J., & Bodgan, R. (1986). Introducción a los métodos cualitativos de investigación. Barcelona: Paidós.
- Zotikos, C. (2010). Alterando la discapacidad : manifiesto a favor de las personas. [Manuals] (Vol. 154). Barcelona: Editorial UOC.

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
Introduir-se en l'aplicació d'una mirada antropològica sobre la realitat social.	AF 1 Lectura d'article recomanat AF 2 Activitat a l'aula sobre observació participant	R1 Ha adquirit i sap utilitzar apropiadament les metodologies pròpies de l'antropologia que s'hagin treballat durant el curs. R2 Coneix, explica i utilitza adequadament els conceptes bàsics de l'assignatura.	Control 1 Veure pauta d'activitats d'avaluació 1
Adquirir conceptes i instruments per a l'observació i anàlisi de la realitat social des d'una perspectiva antropològica	AF 1 Lectura d'article recomanat AF 2 Activitat a l'aula sobre observació participant	R1 Ha adquirit i sap utilitzar apropiadament les metodologies pròpies de l'antropologia que s'hagin treballat durant el curs. R2 Coneix, explica i utilitza adequadament els conceptes bàsics de l'assignatura.	Control 1 Veure pauta d'activitats d'avaluació 1
Reconèixer la diversitat cultural i les seves implicacions en la construcció de la realitat social	AF 1 Lectures recomanades AF 2 Aplicació dels conceptes treballats en situacions observades de la realitat social	R1 Aplica els conceptes i procediments treballats durant el curs per aprofundir en aspectes que suscitin interès propi. R2 Coneix, explica i utilitza adequadament els conceptes bàsics de l'assignatura.	Control 2 Veure pauta d'activitats d'avaluació 2
Identificar els elements que configuren les desigualtats socials.	AF 1 Lectures recomanades AF 2 Observació i reflexió sobre casos de persones en situació de vulnerabilitat social	R1 És capaç de produir textos d'elaboració pròpia en relació a temes antropològics. R2 Coneix, explica i utilitza adequadament els conceptes bàsics de l'assignatura.	Control 2 Veure pauta d'activitats d'avaluació 2